

Eskesta - en radby

Eskesta - en by med gamla anor

Vill du uttala Eskesta rätt ska du säga, "Esjista".

Antagligen är det mansnamnet Eskil eller Äsger som bildat bynamnet.

Byn omnämns tidigast år 1409 och stavas då "Eskestadhom", men är sannolikt betydligt äldre. Kanske rentav samtida med de stora gravhögarna nere vid ån, d.v.s från bronsåldern.

Solskifte

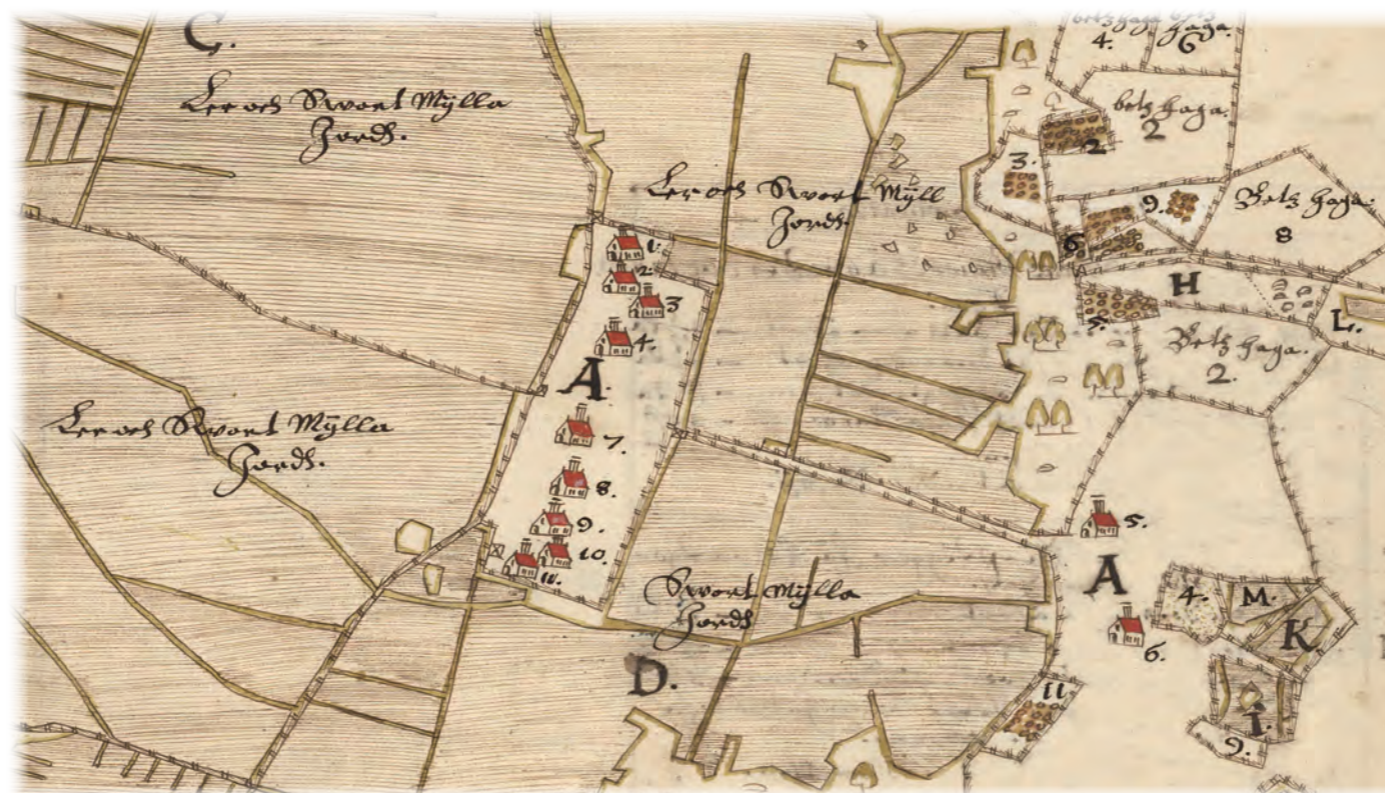
Eskesta är en av norra Upplands största byar och bestod på 1600-talet av 11 gårdar.

Här ligger gårdarna i en rad längs bygatan. Från början motsvarade tomtens bredd storleken på de tegar gården hade rätt till i de olika åkergårderna.

Denna ägofördelning kallas solskifte. Varje bonde kunde då ha sina tegar utspridda på många ställen i byn, fördelade i ordning efter solens gång.

Laga skifte

På 1800-talet ville staten rationalisera jordbruket och 1827 stadgades att Laga skifte skulle genomföras. Man ville därmed ge varje gård så sammanhängande mark som var möjligt. Då flyttades flera gårdar ut ur radbyn.

På detta utsnitt av lantmäterikartan över Eskesta från 1640-41 ser man radbyn till vänster. Längst ner till höger ser man de två gårdar som redan då låg utanför radbyn. Humlegårdarna illustreras som inhägnade grönmärkade ytor med stiliserade humlestörar. Kartan är hämtad från Riksarkivet.

Humlegårdar

Tierps socken odlades stora mängder humle under hela medeltiden ända fram till slutet av 1700-talet.

Här i Eskesta odlades nästan en fjärdedel av hela socknens produktion. År 1689 fanns det 14 humlegårdar i byn med 21 400 stänger.

Humle användes i första hand till att smaksätta och konservera öl.

Ölet var en viktig näringskälla

De två huvudingredienserna i öl är korn och humle. Dessa är tåliga mot kyla och torka.

Därför var öl ett av de säkrare livsmedlen i tider med ständig risk för hungersnöd.

Upp till en tredjedel av kaloriintaget utgjordes av öl under äldre tid.

Lag på att odla humle infördes i kung Kristoffers landslag från 1442. Det krävdes att varje svensk bonde skulle ha minst 40 humlestörar.

Hela växten kunde användas.

Det var inte bara humlekottarna som var nyttiga. De späda skotten kunde skördas och ätas som sparris, de långa humlestjälkarnas starka fibrer kunde användas till rep och snören, och hela växten kunde användas som foder.

Humlet kom till Sverige genom vikingatida handelsmän.

Humlekottar
Mjölet från honplantans kottar innehåller alfasyra. Den har en bakteriehämmande och konserverande verkan.

Tierps landskommun, 1971-73
Tierpsbygdens kommun, var en kommun i Uppsala län.

Tierps vapen med en humlekvist.

Länsstyrelsen i Uppsala 2012
www.lansstyrelsen.se/upsala